

Kohtute seaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seadus (kohtute haldamise tõhustamine)

§ 1. Kohtute seaduse muutmine

Kohtute seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 7 lõikes 1 asendatakse tekstiosa “ ja Riigikohus” tekstiosaga “, Riigikohus ja Kohtuhaldusteenistus”;

2) paragrahvi 9 lõike 3 teises lauses asendatakse tekstiosa „määrab valdkonna eest vastutav minister“ tekstiosaga „kehtestab kohtute haldus- ja arendusnõukogu“;

3) paragrahvi 9 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Maakohtu struktuuri ja kohtuteenistujate koosseisu kinnitab kohtu esimees.“;

4) paragrahvi 10 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Maakohtu tööpiirkonna kehtestab kohtute haldus- ja arendusnõukogu.“;

5) paragrahvi 11 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Maakohtu kohtunike arvu kehtestab kohtute haldus- ja arendusnõukogu, kuulanud ära maakohtu esimehe ja selle ringkonnakohtu esimehe arvamuse, kelle tööpiirkonda kohus kuulub.“;

6) paragrahvi 12 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Maakohtu esimees nimetatakse esimese ja teise astme kohtunike seast seitsmeks aastaks. Kohtu esimehe nimetab kohtute haldus- ja arendusnõukogu, kuulanud ära selle kohtu üldkogu arvamuse, mille esimeheks kohtunik nimetatakse. Kohtu esimehe konkursi korraldamiseks moodustab kohtute haldus- ja arendusnõukogu konkursikomisjoni. Kohtu esimehele esitatavad täpsemad nõuded ja konkursi korraldamise korra kehtestab kohtute haldus- ja arendusnõukogu.“;

7) paragrahvi 12 lõike 2 esimesest lausest jäetakse välja sõnad „oma pädevuse piires“;

8) paragrahvi 12 lõiget 3 täiendatakse punktiga 1¹ järgmises sõnastuses:

„1¹) korraldab kohtuasutuse haldamist koostöös Kohtuhaldusteenistusega ulatuses, mis ei ole Kohtuhaldusteenistuse pädevuses;“;

9) paragrahvi 12 lõike 3 punktis 2 asendatakse sõna „kohtudirektori“ sõnadega „Kohtuhaldusteenistuse direktori“;

10) paragrahvi 12 lõigetes 4, 5 ja lõike 12 teises lauses, § 24 lõike 4 sissejuhatavas lauseosas ja lõikes 5, § 36 punktis 2, § 45 lõikes 2 ja § 57 lõikes 1 asendatakse tekstiosa „valdkonna eest vastutav minister“ tekstiosaga „kohtute haldus- ja arendusnõukogu“ vastavas käändes;

11) paragrahvi 14 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Maakohtu rahvakohtunike arvu määrab kohtute haldus- ja arendusnõukogu, kuulanud ära maakohtu üldkogu arvamuse.“;

12) paragrahvi 15 lõikes 4, § 16 lõikes 4 ja § 16¹ lõikes 3 asendatakse sõna „kohtudirektor“ sõnadega „kohtu esimees“ vastavas käändes;

13) paragrahvi 18 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Kohtumajad asuvad halduskohtu tööpiirkonnas, mille kehtestab kohtute haldus- ja arendusnõukogu. Kohtumajade täpsed asukohad kehtestab kohtute haldus- ja arendusnõukogu. Iga kohtumaja asukoht on ka halduskohtu asukoht.“;

14) paragrahvi 18 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Halduskohtu struktuuri ja kohtuteenistujate koosseisu kinnitab kohtu esimees.“;

15) paragrahvi 19 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Halduskohtu kohtunike arvu kehtestab kohtute haldus- ja arendusnõukogu, kuulanud ära halduskohtu esimehe ja selle ringkonnakohtu esimehe arvamuse, kelle tööpiirkonda kohus kuulub.“;

16) paragrahvi 22 lõikes 6 asendatakse tekstiosa „määrab valdkonna eest vastutav minister“ tekstiosaga „kehtestab kohtute haldus- ja arendusnõukogu“;

17) paragrahvi 22 lõige 7 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(7) Ringkonnakohtu struktuuri ja kohtuteenistujate koosseisu kinnitab kohtu esimees.“;

18) paragrahvi 23 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Ringkonnakohtu kohtunike arvu kehtestab kohtute haldus- ja arendusnõukogu, kuulanud ära ringkonnakohtu esimehe arvamuse.“;

19) paragrahvi 30 lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Riigikohtu esimees võib üldkogule kutsuda ka teisi isikuid, kellele üldkogu võib anda sõnaõiguse.“;

20) paragrahvi 34 lõikes 2, § 69 lõikes 2 ja §-s 124 asendatakse tekstiosa „Justiitsministeerium“ tekstiosaga „Justiits- ja Digiministeerium“ vastavas käändes;

21) paragrahvi 34 lõikes 3, § 37 lõikes 4¹ ja § 99¹ lõike 2 esimeses lauses asendatakse tekstiosa „kohtute haldamise nõukoda“ tekstiosaga „kohtute haldus- ja arendusnõukogu“ vastavas käändes;

22) paragrahvi 37 lõiget 1² täiendatakse pärast tekstiosa „kuuel kuul“ tekstiosaga „mitte rohkem kui“;

23) paragrahvi 37 täiendatakse lõikega 1³ järgmises sõnastuses:

(1³) Kohtu esimees võib käskkirjaga vähendada:

1) osakonnajuhatajate või kolleegiumi esimeeste töökoormust õigusemõistmisel korralduslike ülesannete täitmiseks vajalikus määras;

2) kohtunike töökoormust kohtuhalduse ülesannete täitmise või osaluse tõttu kohtunike omavalitsusorganite või Vabariigi Valimiskomisjoni töös.“;

24) paragrahvi 37 lõike 2 punkt 4¹ tunnistatakse kehtetuks;

25) paragrahvi 37¹ lõiget 1 täiendatakse punktiga 3 järgmises sõnastuses:

„3) muu mõjuva põhjusega, arvestades õigusemõistmise korrakohase toimimise vajadust.“;

26) paragrahvi 37¹ lõige 2 tunnistatakse kehtetuks;

27) paragrahvi 38 lõike 2 teisest lausest jäetakse välja tekstiosa „valdkonna eest vastutav minister või“;

28) paragrahvi 38 lõike 3 punkt 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„3) valib kohtute haldus- ja arendusnõukogu kohtunikest liikmed ja asendusliikmed kooskõlas käesoleva seaduse § 40¹ lõigetega 1–5;“;

29) paragrahv 38³ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 38³. Kohtute haldus- ja arendusnõukogu ülesannete üleandmine Riigikohtu esimehele

Kui kohtute haldus- ja arendusnõukogu ei saa erakorralise või sõjaseisukorra ajal kokku tulla, võib edasilükkamatute vajaduste korral täita kohtute haldus- ja arendusnõukogu ülesandeid Riigikohtu esimees.“;

30) paragrahvi 38⁷ esimeses lauses asendatakse tekstiosa „valdkonna eest vastutav minister“ tekstiosaga „kohtute haldus- ja arendusnõukogu“;

31) paragrahvi 39 lõiked 1–3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Esimese ja teise astme kohtuasutuste haldamist korraldab kohtute haldus- ja arendusnõukogu.

(2) Seaduses sätestatud juhul täidab kohtuhaldusülesandeid Justiits- ja Digiministeerium. Valdkonna eest vastutav minister võib oma pädevusse kuuluva kohtuhaldusülesande anda üle kohtute haldus- ja arendusnõukogule.

(3) Valdkonna eest vastutaval ministril ja kohtute haldus- ja arendusnõukogul ei ole käsu- ega distsiplinaarvõimu kohtunike suhtes.“;

32) paragrahv 40 tunnistatakse kehtetuks;

33) seadust täiendatakse §-ga 40¹ järgmises sõnastuses:

„§ 40¹. Kohtute haldus- ja arendusnõukogu koosseis ja töökorraldus

(1) Kohtute haldus- ja arendusnõukokku (edaspidi nõukogu) kuuluvad:

- 1) Riigikohtu esimees;
- 2) kaks ringkonnakohtunikku;
- 3) kolm esimese astme kohtunikku;
- 4) kaks Riigikogu liiget;
- 5) Advokatuuri juhatuse nimetatud vandeadvokaat;
- 6) õiguskantsler või tema nimetatud esindaja;
- 7) justiits – ja digiminister või tema nimetatud esindaja.

(2) Nõukogu kohtunikest liikmed, välja arvatud Riigikohtu esimehe, valib kohtunike täiskogu kolmeks aastaks. Üks esimese astme kohtunikest peab olema tsiviilvaldkonna maakohtunik, üks süüteovaldkonna maakohtunik ja üks halduskohtunik. Ühest kohtust ei saa nõukokku kuuluda rohkem kui üks kohtunik. Kohtu esimees ei või nõukokku kuuluda.

(3) Nõukogu kohtunikust liikme volitused lõpevad, kui ta vabastatakse kohtunikuametist või kui ta nimetatakse kohtu esimeheks.

(4) Nõukogu kohtunikust liikme äraolekul asendab teda kohtunike täiskogu valitud asendusliige. Asendamise korral ei pea järgima käesoleva paragrahvi lõike 2 teises ja kolmandas lauses sätestatud nõudeid. Asendamise korra kehtestab nõukogu.

(5) Nõukogu kohtunikest liikmete ja asendusliikmete valimise korra kehtestab kohtunike täiskogu.

(6) Esimese ja teise astme kohtute esimehed võivad nõukogu töös osaleda sõnaõigusega.

(7) Nõukogu juhib ja esindab nõukogu esimees, kes on Riigikohtu esimees. Esimehe asendamise kord määratakse kindlaks nõukogu kodukorras.

(8) Nõukogu on otsustusvõimeline, kui kohal on üle poole liikmetest. Nõukogu võtab otsuseid vastu kohalolijate lihthäälteenamusega. Nõukogu täpsem töökorraldus nähakse ette kodukorras, mille nõukogu kinnitab oma koosseisu kahekolmandikulise häälteenamusega.

(9) Nõukogu vähendab oma kohtunikust liikme töökoormust, välja arvatud Riigikohtu esimehe töökoormust, õigusemõistmisel nõukogu liikme kohustuste täitmiseks vajalikus määras. Nõukogu liikmele hüvitatakse nõukogu töös osalemiseks vajalikud kulud.

(10) Nõukogu tegevuseks vajalikud rahalised vahendid nähakse ette Kohtuhaldusteenistuse eelarves.“;

34) paragrahv 41 lõike 1 punktid 1, 3–5, 6, 13 ja 14, lõige 2 ja lõike 3 punktid 2–4 tunnistatakse kehtetuks;

35) paragrahv 41 lõike 1 punktid 5¹ ja 11, lõike 2 punkt 1 ja lõige 4 tunnistatakse kehtetuks;

36) seadust täiendatakse §-ga 41¹ järgmises sõnastuses:

„§ 41¹. Kohtute haldus- ja arendusnõukogu pädevus

(1) Kohtute haldus- ja arendusnõukogu:

- 1) suunab ja koordineerib kohtuasutuste haldamist ja arendamist;
- 2) kinnitab esimese ja teise astme kohtute arengueesmärgid ning kontrollib arengueesmärkide saavutamist;
- 3) teeb ettepanekuid kohtukorraldust, -teenistust ja -menetlusi reguleerivate õigusaktide eelnõude väljatöötamiseks ning annab nende kohta arvamusi;
- 4) kinnitab Kohtuhaldusteenistuse ja kohtu esimeeste koostatud Kohtuhaldusteenistuse eelarve projekti, liigendab riigieelarves märgitud Kohtuhaldusteenistuse vahendid esimese ja teise astme kohtute ning Kohtuhaldusteenistuse vahel ning kinnitab esimese ja teise astme kohtute ja Kohtuhaldusteenistuse eelarved;
- 5) korraldab kohtuasutuste eelarvevahendite kasutamist ja nende üle arvestuse pidamist;
- 6) kehtestab maakohtute ja halduskohtute tööpiirkonnad;
- 7) kehtestab maakohtute ja halduskohtute kohtumajade täpsed asukohad ning ringkonnakohtute täpsed asukohad;
- 8) kehtestab kohtunike arvu kohtutes;
- 9) nimetab ametisse ja vabastab ametist kohtu esimehe ning teostab tema üle järelevalvet;
- 10) kehtestab Kohtuhaldusteenistuse põhimääruse ja struktuuri;
- 11) nimetab ametisse ja vabastab ametist Kohtuhaldusteenistuse direktori;
- 12) kinnitab kohtute ja Kohtuhaldusteenistuse töökorralduse ja omavahelise koostöö põhimõtted;
- 13) arutab Riigikohtu esimehe Riigikogule esitatavat ülevaadet kohtukorralduse, õigusemõistmise ja seaduste ühetaolise kohaldamise kohta;
- 14) täidab teisi seaduses sätestatud ülesandeid ning arutab ja otsustab muid kohtute haldamise seisukohalt olulisi küsimusi.

(2) Nõukogu võib seaduse või muu õigusaktiga kohtule või kohtu esimehele pandud kohtuhaldusülesande anda üle Kohtuhaldusteenistusele.

(3) Nõukogu otsused ja juhised ning koosolekute protokollid avaldatakse nõukogu veebilehel.“;

37) seadust täiendatakse §-ga 41² järgmises sõnastuses:

„§ 41². Kohtuhaldusteenistus

(1) Kohtuhaldusteenistus on kohtuasutus, mille eesmärk on kohtutele õigusemõistmiseks vajalike tingimuse loomine ja kohtute ning kohtute haldus- ja arendusnõukogu teenindamine.

(2) Kohtuhaldusteenistuse põhiülesanded on:

- 1) kohtute personalijuhtimise, -arendamise ja -arvestuse korraldamine;
- 2) kohtute grupi ja Kohtuhaldusteenistuse eelarve projekti koostamine;
- 3) kohtute finants- ja varahalduse korraldamine;

- 4) kohtutele õigusemõistmiseks vajalike tugiteenuste, sealhulgas dokumendihalduse, istungisekretäriteenuse ja tõlketeenuse, korraldamine;
- 5) kohtutele õigusemõistmiseks vajalike tugiteenuste, sealhulgas dokumendihalduse, istungisekretäriteenuse ja tõlketeenuse, korraldamine;
- 6) kohtute turvalisuse tagamine ja kriisijuhtimise korraldamine;
- 7) kohtute arhiivitöö korraldamine;
- 8) kohtute kommunikatsiooni korraldamine;
- 9) kohtute haldus- ja arendusnõukogu asjaajamise ja tehnilise teenindamise tagamine;
- 10) muude seadustest tulenevate ning kohtute haldus- ja arendusnõukogu poolt antud ülesannete täitmine.

(3) Oma ülesannete täitmiseks on Kohtuhaldusteenistusel õigus saada teistelt riigi ja kohaliku omavalituse ametiasutuselt asjaomaseid dokumente ja teavet.

(4) Kohtuhaldusteenistus registreeritakse riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riiklikus registris selle registri põhimääruses sätestatud korras.

(5) Kohtuhaldusteenistust juhib direktor, kelle nimetab ametisse ja vabastab ametist kohtute haldus- ja arendusnõukogu.

(6) Kohtuhaldusteenistuse direktor nimetatakse ametikohale viieks aastaks, kuid mitte rohkem kui kaheks ametiajaks järjest.

(7) Kohtuhaldusteenistuse funktsioonid, tema juhtimiskorraldus ning struktuuriüksuste pädevus sätestatakse Kohtuhaldusteenistuse põhimääruses, mille kehtestab kohtute haldus- ja arendusnõukogu.

38) paragrahvi 42 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Esimese ja teise astme kohtu töökorraldus nähakse ette kohtu kodukorras. Kodukorra kehtestab kohtu esimees, kuulates enne ära kohtu üldkogu arvamuse. Maakohtu kinnistusosakonna, registriosakonna ning maa-, haldus- ja ringkonnakohtu kantselei kodukorra kehtestab kohtute haldus- ja arendusnõukogu.“;

39) paragrahvi 42 lõikest 2¹ jäetakse välja tekstiosa „kohtuteenistujate ülesanded,“;

40) paragrahv 43 tunnistatakse kehtetuks;

41) seadust täiendatakse §-ga 43¹ järgmises sõnastuses:

„§ 43¹. Kohtu eelarve

(1) Kohtute grupi eelarve ja Riigikohtu eelarve võetakse vastu riigieelarve seaduses sätestatud korras.

(2) Kohtute grupi eelarve koosseisus nähakse ette vahendid grupina esimese ja teise astme kohtutele ning Kohtuhaldusteenistusele.

(3) Kohtute grupi eelarve projekti valmistab ette Kohtuhaldusteenistuse direktor koostöös kohtute esimeestega. Kohtute haldus- ja arendusnõukogu kinnitab kohtute grupi eelarve projekti.

(4) Riigikogus osaleb kohtute grupi eelarveläbirääkimistel ning esindab esimese ja teise astme kohtuid ning Kohtuhaldusteenistust kohtute haldus- ja arendusnõukogu esimees.

(5) Kohtute haldus- ja arendusnõukogu liigendab riigieelarves märgitud kohtute grupi vahendid administratiivselt ja majandusliku sisu järgi esimese ja teise astme kohtute ning Kohtuhaldusteenistuse vahel. Nimetatud liigenduse valmistab ette Kohtuhaldusteenistuse direktor koostöös kohtute esimeestega.

(6) Esimese ja teise astme kohtud ning Kohtuhaldusteenistus koostavad käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud liigenduse alusel oma eelarved, mille kinnitab kohtute haldus- ja arendusnõukogu riigieelarve seadusena jõustumisest alates kahe kuu jooksul.

(7) Kohtute haldus- ja arendusnõukogu liigendatud kohtute grupi eelarve avaldatakse Kohtuhaldusteenistuse veebilehel. Kohtute eelarved avaldatakse kohtute veebilehel ja Kohtuhaldusteenistuse eelarve avaldatakse Kohtuhaldusteenistuse kodulehel.

(8) Eelarveaasta jooksul võib kohtute haldus- ja arendusnõukogu muuta kohtute grupi liigendust, esimese ja teise astme kohtute ning Kohtuhaldusteenistuse eelarvet riigieelarve muutmise tulenevalt, vastava kohtu esimehe ja Kohtuhaldusteenistuse direktori ettepanekul või mõjuval põhjusel enda algatusel, kuulunud ära kohtu esimehe ja Kohtuhaldusteenistuse direktori arvamuse. Eelarve muudatused avaldatakse käesoleva paragrahvi lõikes 7 sätestatud korras.“;

42) paragrahvi 45 lõiked 2 ja 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Esimese ja teise astme kohtu esimehe kohustuste täitmise üle teostab järelevalvet kohtute haldus- ja arendusnõukogu. Kohtute haldus- ja arendusnõukogu võib nõuda kohtu esimehelt seletusi õigusemõistmise korrakohase toimimise kohta kohtus.

(3) Kohtuteenistujate üle teostab järelevalvet kohtu esimees.“;

43) paragrahv 46 tunnistatakse kehtetuks;

44) paragrahvi 49 lõike 1 teist lauset täiendatakse pärast tekstiosa „sätestatud ülesandeid“ tekstiosaga „, samuti osaleda rahvusvaheliste organisatsioonide töös ning tegeleda õigusloome ja muu loomingu tegevusega“;

45) paragrahvi 49 lõike 2 punkt 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„3) äriühingu juhatuse või nõukogu liige, välja arvatud kui tegu on tema enda või ühisvarasse kuuluva ainuosalusel või enamusosalusega äriühinguga, ja see tegevus ei kahjusta õigusemõistmist, ega välismaa äriühingu filiaali juhataja;“;

46) paragrahvi 53 lõike 2 esimene lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Avaliku konkursi esimese ja teise astme kohtu kohtuniku vaba koha täitmiseks kuulutab välja kohtute haldus- ja arendusnõukogu.“;

47) paragrahvi 55 lõikes 4 asendatakse tekstiosa „kohtute haldamise nõukoja“ tekstiosaga „kohtute haldus- ja arendusnõukogu“;

48) paragrahvi 58⁴ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kohtuniku võib tema soovil ja kohtu esimehe nõusolekul tähtajaliselt üle viia Kohtuhaldusteenistusse, juriidilisele tööle riigi ametiasutuses või avalik-õigusliku ülikooli õigusteaduse õppejõuks. Kohtuniku võib nimetada riigi peaprokuröriks, õiguskantsleriks, riigikontrolöriks või Kohtuhaldusteenistuse direktoriks“;

49) paragrahvi 76 lõikes 8 asendatakse tekstiosa „kooskõlastatult kohtute haldamise nõukojaga valdkonna eest vastutav minister määrusega“ tekstiosaga „kohtute haldus- ja arendusnõukogu“;

50) paragrahvi 85 lõikes 3 ja § 127¹ esimeses lauses asendatakse tekstiosa „valdkonna eest vastutav minister“ tekstiosaga „kohtute haldus- ja arendusnõukogu“;

51) paragrahvi 99¹ lõiked 1 ja 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kohtunik vabastatakse ametist 68-aastaseks saamisel, kui käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud korras ei tõsteta kohtuniku teenistusvanuse ülemmäära.

(2) Riigikohtu üldkogu võib kohtute haldus- ja arendusnõukogu ning kohtuniku nõusolekul ja kohtu esimehe ettepanekul tõsta õigusemõistmise korrakohase toimimise tagamise huvides kohtuniku teenistusvanuse ülemmäära kuni kahe aasta kaupa, kuid mitte rohkem kui kokku neli aastat. Riigikohtu üldkogu otsus võetakse vastu salajasel hääletamisel.“;

52) paragrahvi 99¹ lõiked 3 ja 4 tunnistatakse kehtetuks;

53) paragrahvi 99¹ lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Kohtuniku teenistusvanuse ülemmäära tõstmise korral loetakse kohtunik ametist vabastatuks tõstetud teenistusvanuse ülemmäära saabumisel.“;

54) paragrahvi 112 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

(1) Rahvakohtunikule makstava tasu suuruse ja maksmise korra kehtestab kohtute haldus- ja arendusnõukogu.“;

55) paragrahvi 114¹ tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Kohtunikuabide arvu kehtestab kohtute haldus- ja arendusnõukogu, kuulanud ära maakohtu esimehe arvamuse.“;

56) paragrahvi 119 lõike 1 punktid 4 ja 5 tunnistatakse kehtetuks;

57) paragrahvi 122¹ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kohtunikuabi suhtes võib distsiplinaarmenetluse algatada kohtu esimees.“;

58) paragrahv 125 tunnistatakse kehtetuks;

59) paragrahvi 126 lõige 2 tunnistatakse kehtetuks;

60) seadust täiendatakse §-dega 130³ ja 130⁴ järgmises sõnastuses:

„§ 130³. Kohtute haldus- ja arendusnõukogu moodustamine

(1) Käesoleva seaduse §-s 40¹ sätestatud kohtute haldus- ja arendusnõukogu alustab tööd 2025. aasta 1. oktoobril.

(2) Enne 2025. aasta 1. oktoobrit kehtestab käesoleva seaduse § 40¹ lõikes 5 sätestatud kohtute haldus- ja arendusnõukogu kohtunikest liikmete ja asendusliikmete valimise korra kohtute haldamise nõukoda.

§ 130⁴. Kohtute haldus- ja arendusnõukogu pädevus

Enne 2026. aasta 1. jaanuarit täidab käesoleva seaduse § 41 lõike 1 punktides 1, 3–5, 6, 13 ja 14, lõikes 2 ja lõike 3 punktides 2–4 sätestatud kohtute haldamise nõukoja ülesandeid kohtute haldus- ja arendusnõukogu.

61) seadust täiendatakse §-dega 130⁵ ja 130⁶ järgmises sõnastuses:

„130⁵. Kohtuhaldusteenistuse moodustamine

Käesoleva seaduse §-s 41² sätestatud Kohtuhaldusteenistus alustab tööd 2026. aasta 1. jaanuaril.

§ 130⁶. Kohtuhaldusteenistuse direktori nimetamine

Käesoleva seaduse § 41² lõike 4 alusel nimetatakse Kohtuhaldusteenistuse direktor ametisse hiljemalt 2026. aasta 1. jaanuariks.

62) seadust täiendatakse §-dega 131⁶ ja 131⁷ järgmises sõnastuses:

„§ 131⁶. Kohtudirektori volituste lõppemine

Enne 2026. aasta 1. jaanuarit ametisse nimetatud kohtudirektorite volitused kehtivad kuni 2025. aasta 31. detsembrini.

§ 131⁷. Kohtute haldamise nõukoja volituste lõppemine

Enne 2025. aasta 1. oktoobrit kehtinud kohtute haldamise nõukoja volitused kehtivad kuni 2025. aasta 30. septembrini.“.

§ 2. Avaliku teenistuse seaduse muutmine

Avaliku teenistuse seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 6 lõike 2 asendatakse sõna “kohus” sõnaga “kohtuasutus”;

2) paragrahvi 10 lõike 4 esimeses ja teises lauses asendatakse sõna “kohus” sõnaga “kohtuasutus” vastavas käändes;

3) paragrahvi 11 lõike 6 teine ja kolmas lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Vabariigi Presidendi Kantselei, Riigikontrolli, Õiguskantsleri Kantselei, Riigikohtu ja Kohtuhaldusteenistuse teenistuskohdade koosseisu kehtestab ja teenistuskohdade liigituse teenistusgruppideks võib kehtestada vastava ametiasutuse juht. Esimese ja teise astme kohtute teenistuskohdade koosseisude kehtestamise korra, teenistuskohdade klassifikaatori ja teenistuskohdade liigitamise korra võib kehtestada kohtute haldus- ja arendusnõukogu.“;

4) paragrahvi 14 lõike 3 esimene ja teine lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Riigikogu Kantselei, Vabariigi Presidendi Kantselei, Riigikontrolli, Õiguskantsleri Kantselei, Riigikohtu ja Kohtuhaldusteenistuse ametnike haridusele, töökogemusele, teadmistele ja oskustele esitatavad nõuded, mis on vajalikud teenistusülesannete täitmiseks, kehtestab vastava ametiasutuse juht. Esimese ja teise astme kohtute kohtuteenistujate haridusele, töökogemusele, teadmistele ja oskustele esitatavad nõuded, mis on vajalikud teenistusülesannete täitmiseks, kehtestab kohtute haldus- ja arendusnõukogu.“;

5) paragrahvi 18 lõike 7 esimene ja teine lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(7) Riigikogu Kantselei, Vabariigi Presidendi Kantselei, Riigikontrolli, Õiguskantsleri Kantselei, Riigikohtu ja Kohtuhaldusteenistuse ametnike värbamise ja valiku korra kehtestab vastava ametiasutuse juht. Esimese ja teise astme kohtute kohtuteenistujate värbamise ja valiku korra võib kehtestada kohtute haldus- ja arendusnõukogu.“;

6) paragrahvi 31 lõike 7 teine lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Esimese ja teise astme kohtute kohtuteenistujate koolituse korra võib kehtestada kohtute haldus- ja arendusnõukogu.“;

7) paragrahvi 63 lõike 2 teine ja kolmas lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Vabariigi Presidendi Kantselei, Riigikontrolli, Õiguskantsleri Kantselei, Riigikohtu ja Kohtuhaldusteenistuse palgajuhendi kehtestab ametiasutuse juht. Esimese ja teise astme kohtute kohtuteenistujate palgajuhendi kehtestab kohtute haldus- ja arendusnõukogu. Kohaliku omavalitsuse üksuse ametiasutuse palgajuhendi kehtestab kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu.“.

§ 3. Halduskohtumenetluse seadustiku muutmine

Halduskohtumenetluse seadustiku § 17 lõike 3 esimeses lauses asendatakse tekstiosa „Justiitsministeerium“ tekstiosaga „kohtute haldus- ja arendusnõukogu“.

§ 4. Kaitseväeteenistuse seaduse muutmine

Kaitseväeteenistuse seaduse § 39 lõike 1 punktis 7 asendatakse tekstiosa „kohtute haldamise nõukoda“ tekstiosaga „kohtute haldus- ja arendusnõukogu“.

§ 5. Kriminaalmenetluse seadustiku muutmine

Kriminaalmenetluse seadustiku § 156² lõiget 2 ja § 165 lõiget 6 täiendatakse pärast tekstiosa „võib määrusega“ tekstiosaga „või kohtute haldus- ja arendusnõukogu maa-, haldus- ja ringkonnakohtu kantselei kodukorraga“.

§ 6. Raamatupidamise seaduse muutmine

Raamatupidamise seaduse § 2 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Riigiraamatupidamiskohustuslaseks on iga ministeerium ja Riigikantselei oma valitsemis- ja haldusala ulatuses ning põhiseaduslikud institutsioonid – Riigikogu, Vabariigi President, Riigikontroll, õiguskantsler ja Riigikohus ning esimese ja teise astme kohtute ning Kohtuhaldusteenistuse esindajana Kohtuhaldusteenistus kohtute grupi ulatuses.“.

§ 7. Riigieelarve seaduse muutmine

Riigieelarve seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 2 lõike 2 punktid 1 ja 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„1) valitsusasutus ja valitsusasutuse hallatav riigiasutus (edaspidi *riigiasutused*);

2) Riigikogu Kantselei, Vabariigi Presidendi Kantselei, Riigikontroll, Õiguskantsleri Kantselei, Riigikohus ja kohtute grupp, kuhu kuuluvad esimese ja teise astme kohtud ja Kohtuhaldusteenistus (edaspidi *põhiseaduslikud institutsioonid*) ning nende haldusala asutused;“;

2) paragrahvi 26 lõiked 2 ja 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Riigieelarves liigendatakse vahendid eelarveklassifikaatori alusel administratiivselt Riigikogu Kantselei, Vabariigi Presidendi Kantselei, Riigikontrolli, Õiguskantsleri Kantselei, Riigikohtu, ministeeriumide valitsemisalade ja kohtute grupi vahel.

(3) Administratiivne liigendus näitab, millised ministeeriumide valitsemisalad riigieelarve vahendeid koguvad, toetusena saavad, vahendavad või kasutavad. Administratiivses liigenduses võib tema kasutatavate vahendite osas märkida ka Vabariigi Valitsuse või kohtute grupi.“;

3) paragrahvi 26 lõike 5¹ sissejuhatav lauseosa muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Riigieelarves liigendatakse põhiseaduslike institutsioonide kulud ja ministeeriumi valitsemisala tulemusvaldkonna programmi tegevuse kulud täiendavalt riigiasutuste või riigiasutuste gruppide kaupa, eristades;“;

4) paragrahvi 26 lõiget 5² täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

„Kohtute grupi eelarvet asutuste kaupa ei liigendata.“;

5) paragrahvi 31 lõige 3 sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Põhiseaduslikud institutsioonid ja nende haldusala asutused või asutuste grupi puhul seaduses sätestatud organ liigendavad riigieelarves märgitud vahendid administratiivselt, majandusliku sisu järgi või tegevuspõhiselt oma eelarves kooskõlas eelarveklassifikaatoriga.“;

6) paragrahvi 35 lõige 3 tunnistatakse kehtetuks;

7) paragrahvi 37 lõige 3 tunnistatakse kehtetuks.

§ 8. Riigivaraseaduse muutmine

Riigivara seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 3 lõike 1 punkt 10 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„10) põhiseaduslikud institutsioonid – Riigikogu, Vabariigi President, Riigikontroll, õiguskantsler, Riigikohus ning esimese ja teise astme kohtute ning Kohtuhaldusteenistuse esindajana Kohtuhaldusteenistus;“;

2) paragrahvi 4 lõiget 2 täiendatakse punktiga 8 järgmises sõnastuses:

„3) Kohtuhaldusteenistus.“.

§ 9. Riigivastutuse seaduse muutmine

Riigivastutuse seaduse § 17 lõike 1 teises lauses asendatakse tekstiosa „Justiitsministeeriumile“ tekstiosaga „kohtute haldus- ja arendusnõukogule“.

§ 10. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku muutmine

Tsiviilkohtumenetluse seadustikus tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 311¹ lõiget 8 täiendatakse pärast tekstiosa „võib määrusega“ tekstiosaga „või kohtute haldus- ja arendusnõukogu maa-, haldus- ja ringkonnakohtu kantselei kodukorraga“;

2) paragrahvi 313 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Kohtute haldus- ja arendusnõukogu võib maa-, haldus- ja ringkonnakohtu kantselei kodukorraga kehtestada väljastusteate vormi.“;

3) paragrahvi 315 lõike 5 kolmas lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Kohtute haldus- ja arendusnõukogu võib maa-, haldus- ja ringkonnakohtu kantselei kodukorraga kehtestada kättetoimetamisteatise vormi.“;

4) paragrahvi 344 lõige 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(6) Kohtukutse ühtse vormi kehtestab kohtute haldus- ja arendusnõukogu maa-, haldus- ja ringkonnakohtu kantselei kodukorraga.“;

5) paragrahvi 458 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Kohtute haldus- ja arendusnõukogu võib elektroonilise jõustumismärke vormi, selle väljastamise ja jõustumismärgete arvestuse kohta kehtestada maa-, haldus- ja ringkonnakohtu kantselei kodukorraga täpsemaid nõudeid.“.

§ 11. Vabariigi Valitsuse seaduse muutmise

Vabariigi Valitsuse seaduse § 59 lõiget 1 täiendatakse pärast tekstiosa „kohtute“ tekstiosaga „info- ja kommunikatsioonitehnoloogia teenuste“.

§ 12. Väärteomenetluse seadustiku muutmise

Väärteomenetluse seadustiku § 41 lõiget 10 ja § 47¹ lõiget 2 täiendatakse pärast tekstiosa „võib määrusega“ tekstiosaga „või kohtute haldus- ja arendusnõukogu maa-, haldus- ja ringkonnakohtu kantselei kodukorraga“.

§ 13. Seaduse jõustumine

(1) Käesolev seadus jõustub 2026. aasta 1. jaanuaril.

(2) Käesoleva seaduse § 1 punktid 28, 33, 60 ja 62 jõustuvad 2025. aasta 1. juunil.

(3) Käesoleva seaduse § 1 punktid 29, 31, 35, punktis 36 esitatud kohtute seaduse § 41¹ lõike 1 punktid 1–3, 10–12, 14 ja lõige 3, punktid 37, 47, 61 ning § 4 jõustuvad 2025. aasta 1. oktoobril.

Lauri Hussar
Riigikogu esimees

Tallinn, 2025. a

Algatab Vabariigi Valitsus 2025. a

(allkirjastatud digitaalselt)